

EESTI TALURAHVAS 14. SAJANDIST ISESEISVUMISENI

MAASEADUS

1. Töö tekstiga.

Allikas A

Baltisaksa ajaloolane maaseadusest

Juba seaduse esimesel lugemisel öeldi otse välja, /.../ et eesmärgiks on saksa ülemkihilt tema majanduslik ja poliitiline võim ära võtta.

Sakslastest saadikuil /.../ oli eriti raske juunis-juulis 1919. Ettepanekut anda soodsa tasu eest kolmandik rüütlimõisate põllumajanduslikult kasutatavast maast riigile asundustaludeks ei võetud isegi arutusele. Tagasi lükati ka Eesti mõõdukate parteide ettepanek viia suurmaavaldus miinimumini, seda järkjärgult vähendades./.../ Debattide tulemuseks oli 1919. aasta 10. oktoobri võõrandamisseadus, mis võeti vastu 63 poolt-, 9 vastu- ja ühe erapooletu häälega, pärast seda kui protesti märgiks olid enne hääletust lahkunud Eesti Rahvaerakonna ja Kristliku Rahvaerakonna saadikud. Mõisate sundvõõrandamine oli riigi otsustav vahelesegamine omandisuhetesse, mida võib käsitleda lausa revolutsioonilise sammuna.

Georg von Rauch. Balti riikide ajalugu 1918-1940. Tln, 1995. lk. 48.

Allikas B

Maaseadus

§ 1 Riikliku maa-tagavara loomiseks võõrandatakse riigi omanduseks kõik Eesti Vabariigi piirides olevad mõisad ja maad, mis Balti Eraseaduse §597 tähendatud, ühes kõigi nende päraltolemiste ja kõlvulise põllumajandusliku inventariga, olgu viimane mõisa omaniku, pidaja või rentniku päralt.

§ 16 Maad antakse neile, kes seda harivad üksikult või teistega koos, olgu et nad endid ainult maapidamisest elatavad või maad peavad kõrval-tööharuna.

§ 21 Esimestena saavad maad: 1) kodanikud, kes Eesti vabastussõjas väerinnal iseäralikku vahvust on näidanud; 2) sõdurid, kes vabastussõja võitlustes vigastatud; 3) vabastussõjas langenud sõdurite perekonnad; 4) sõdurid, kes vabastussõjas tegevusest vaenlase vastu osa võtnud, silmas pidades tegevuse kestust.

Riigi Teataja, 1919. Nr. 79/80. Lk. 625-626.

Allikas C

Väljavõtted Otto Strandmani kõnest maaseaduse lugemisel Asutavas Kogus 29.07.1919

Kõige esimeseks ülesandeks Eesti riigi ülesehitamise juures on /---/ praeguse valitseva feodaalkorra kaotamine. /---/ Kõigepealt on meil seda vaja majanduslikult. /---/ Eestis on maapuudus ja kestab see juba aastakümneid, kui mitte aastasadu. /---/ Maapuudus peab kaduma. Tulevikus peab terve maataagavara rahva tarvitada olema. Peab igapähele loodama võimalus maad omandada ja harida, kellel selleks tahtmist, julgust ja tööjõudu on. /---/

Ka poliitiliselt oleme sunnitud tahes või tahtmata mõisate pidamist likvideerima. /---/ Kui meie vaatame, mis osa on meie suurmaapidajad rahva elus mänginud, siis ei jää muud nõu üle /---/ 5000–6000 elanikku ei tohi terve maa ja rahva üle valitseda. Neil ei tohi niisugust majanduslikku jõudu olla, et nemad /---/ terves riigis korda ja võimu võivad luua, mis nende huvidele vastab. See võim peab nendelt võetama ja peab rahva kätte antama.

Asutava Kogu II istungjärg. Protokollid Nr. Nr. 28–97. Tallinn, 1920. Veerg 430–435.

SAKSAMAA 20. SAJANDIL

1. Töö kaardiga.

